

Федак Віктор Васильович

студент 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – д.е.н., професор Тулай О. І.

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ФІНАНСОВА БАЗА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Достатність фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування є прагматичним кроком на шляху матеріалізації конституційних гарантій суверенітету, побудови гнучкої демократичної системи влади, комплексної реалізації державної податкової політики. Сучасний розвиток країни, коли здійснюється низка структурних перетворень як в економіці, так і в інших сферах, сприяє зростанню значення місцевих фінансів при вирішенні соціальних потреб. Посилення ролі органів місцевого самоврядування полягає в автономності щодо прийняття рішень, перегляді певних повноважень, які реалізуються на місцях та забезпеченні їх фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси місцевих органів влади складають вагомую частку у регіональних фінансових ресурсах, які поряд із геополітичними, природними, демографічними, майновими та інтелектуальними забезпечують функціонування і розвиток будь-якого регіону [1, с. 107; 2, с. 89; 3, с. 110].

Основні стандарти європейських демократій щодо фінансового зміцнення місцевого самоврядування передбачають такі принципи: субсидіарність як основоположний принцип здійснення місцевої бюджетної політики; адекватність і відповідність фінансових ресурсів місцевого самоврядування покладеним на нього функціям; підвищення компетенції територій у визначенні та провадженні власної пріоритетної фінансової політики на основі забезпечення їх достатніми власними доходними джерелами; наділення місцевої влади більшим обсягом повноважень щодо місцевих податків і зборів, забезпечення зростання їх частки у складі доходів відповідних бюджетів; керованість доходних джерел місцевих бюджетів у плані можливості їх співмірного нарощування при зростанні фінансових потреб територій; участь і поінформованість місцевої влади у питаннях розроблення державної політики з питань місцевих бюджетів [4, с. 96; 5, с. 449; 6, с. 14; 7, с. 85; 8, с. 15; 9, с. 48].

Визначальну роль у забезпеченні самостійності місцевих бюджетів відіграє наявність у розпорядженні місцевої влади достатнього обсягу податкових надходжень. Як вагоме джерело доходів місцевих бюджетів надходження місцевих податків і зборів можуть стати необхідним резервом фінансової самодостатності регіонів [10, с. 98; 11, с. 152; 12, с. 23]. До напрямів вдосконалення місцевого оподаткування в Україні з врахуванням позитивного досвіду європейських країн можна віднести: оновлення нормативно-правового забезпечення місцевого оподаткування відповідно до світових стандартів; створення середовища оподаткування, сприятливого для активізації підприємницької діяльності; підвищення фіскальної ефективності місцевих податків та зборів за рахунок удосконалення системи адміністрування й оптимізації податкових пільг.

Література:

1. Тулай О. І., Марчук А. П. Підвищення фіскальної ролі податкових надходжень у формуванні місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2013. Вип. 3. С. 107–117.
2. Тулай О. І. Планування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах дефіциту фінансових ресурсів. *Світ фінансів*. 2009. Вип. 4 (21). С. 89–98.
3. Тулай О. І. Проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів та напрямки їхнього вирішення. *Наука молода* : зб. наук. праць молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. 2007. Вип. 8. С. 109–114.
4. Тулай О. І., Марчук А. П. Доходи місцевих бюджетів України та міжнародно-правові стандарти: проблеми імплементації. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 4 (208). С. 94–97.
5. Тулай О. І. Ефективність державної бюджетної політики у контексті пріоритетів сталого людського розвитку. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 448–455.
6. Tulai O., Petrushenko Y., Glova J., Sydor I., Ponomarenko O. The impact of decentralization on the financial support of regional development. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. Vol. 16, Issue 4. P. 1-15.
7. Тулай О. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні доміанти та діалектична єдність : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 416 с.
8. Krysovatyu A., Desyatnyuk O., Tulai O. Public finances and sustainable development: opportunities and challenges / Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій: моногр. за ред. Л. Гур'янової, В. Цибакової; Братислава–Харків: ВШЕМ–ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 10–17.

9. Тулай О. І. Реформування системи доходів місцевих бюджетів у контексті міжнародного досвіду. *Финансы, денежное обращение и кредит в повышении благосостояния населения Украины* : материалы Всеукр. науч.-практ. конф. (г. Симферополь, 26 окт. 2007 г.). Симферополь : НАПКС, 2007. С. 47–49.
10. Тулай О. І., Тріпак М. М. Тенденції формування доходів місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2011. Вип. 4. С. 91–100.
11. Тулай О. І. Перспективи розвитку місцевих бюджетів як основи фінансових ресурсів місцевого самоврядування. *Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки* : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 24–26 жовт. 2007 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2007. С. 151–154.
12. Тулай О. І. Організаційно-правові засади функціонування місцевих фінансів України // *Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій* : кол. моногр. за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. С. 19–35.

Фірман Юлія Володимирівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н, доцент Дем'янюк А.В.

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Бюджетна система є в усіх країнах світу, проте її розвиток і функції зумовлені низкою національних, політичних, економічних та інших факторів. Найбільший вплив мають економічні та політичні фактори. Бюджетна система України – сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права. До місцевих бюджетів відносяться бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування [1].

Місцеві бюджети – це фонди фінансових ресурсів, що мобілізуються й витрачаються на відповідній території. Бюджетами місцевого самоврядування є бюджети територіальних громад, сіл, селищ, міст (у тому числі районів у містах) та їх об'єднань, що створюються згідно з законом. Це фонди фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні місцевих рад народних депутатів та органів місцевого й регіонального самоврядування. Усього місцевих бюджетів в Україні близько 12 тис.